

Barraca 1 del Ginebral

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: El Ginebral
Alçada: 512

Coordenades:

Latitud: 41.66253
Longitud: 1.91136
UTM Est (X): 409366
UTM Nord (Y): 4612881

Classificació

Número de fitxa: 08179 - 192
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle: XVIII-XX
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Moviment estructural i enfonsament parcial de la corona i capa superior de la coberta.
Protecció: Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08178A0010000600000OM
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dc., 22/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada per sobre del marge del camí que mena al mas del Ginebral, una vintena de metres abans de trobar el corriol que puja fins a la masia. L'accés es fa pujant pel camí del Ginebral. Es tracta d'una construcció del tipus aèria aïllada, de planta circular que mesura 2,15 m de diàmetre interior. Està construïda amb blocs de pedra calcària irregulars falcats amb pedruscall al damunt d'un petit altiplà del terreny, reforçat per un muret de pedra i uns graons fets malbé que hi permetien accedir. La porta, orientada al sud-oest mesura 1,34 m d'alçada per una amplada màxima a l'exterior de 0,70 m i de 0,55 m a l'interior. Els muntants són rectes; destaca la llinda voltada natural. A l'interior hi ha una contra llinda de les mateixes característiques. El gruix dels murs és de 0,70 m. Dins de l'estança es localitzen dos conjunts de tinells sobreposats. El primer està situat al davant mateix de la porta; el primer, arranat a terra mesura 0,48 m d'amplada per 0,23 m d'alçada per 0,40 m de fons, mentre que el superior fa 0,30 m d'amplada per 0,25 m d'alçada per 0,37 m de fons. A mà esquerra, hi ha el segon tinell; el primer també està arranat al terra i fa 0,40 m d'amplada per 0,24 m d'alçada per 0,50 m de fondària, mentre que el de sobre mesura 0,30 m d'amplada per 0,26 m d'alçada per 0,32 m de fondària. Per sobre d'aquest hi ha una espitllera, orientada al nord-oest. En sentit contrari, en direcció sud-est hi ha un enfonsament de la corona que deixa entrar el dia que hauria pogut coincidir amb la ubicació d'una segona espitllera, però no es pot afirmar amb certesa. La coberta, de falsa cúpula, deixa entrar la llum per la part central. A l'interior de l'estança, l'alçada màxima mesurada és de 2,20 m. A l'exterior, ha perdut una part del voladís (que mesura 1,94 m d'alçada) i el recobriment de terra. La corona exterior ha començat a desprendre's en varis indrets.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 2990.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de

la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECALL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

